

Byla C-462/05

Europos Bendrijų Komisija

prieš

Portugalijos Respubliką

„Valstybės įsipareigojimų nevykdymas – Priimtinumai – Galutinis teismo sprendimas – Šeštoji PVM direktyva – 4 straipsnio 5 dalies pirmoji pastraipa, 12 straipsnio 3 dalies a punktas ir 28 straipsnio 2 dalies e punktas“

Sprendimo santrauka

1. *Procesas – „Res judicata“ galia – Apimtis – Antrojo ieškinio nepriimtumas – Sąlygos – Dalyko tapatumas*
2. *Mokesčių nuostatos – Teisės aktų suderinimas – Apyvartos mokesčiai – Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema – Valstybių narių teisė pereinamuoju laikotarpiu taikyti lengvatinį tarifą*

(Tarybos direktyvos 77/388 12 ir 28 straipsniai)

1. Nagrinėjant ieškinį dėl valstybės narės įsipareigojimų nevykdymo, ši valstybė negali pagrįstai remtis ankstesnio sprendimo *res judicata* galia, kai nagrinėjamos bylos ir bylos, kurioje priimtas ankstesnis sprendimas, dalykai skiriasi, o tai matyti bent iš nagrinėjamoje byloje minėtų valstybės narės Komisijai pateiktos informacijos.

(žr. 27 punktą)

2. Valstybė narė nevykdo įsipareigojimų pagal Šeštosios direktyvos 77/388 dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo 12 ir 28 straipsnius, jeigu ji palieka galioti lengvatinį 5 % pridėtinės vertės mokesčio tarifą rinkliavoms už naudojimąsi nepriklausomo trečiojo asmens eksploatuojamais keliais, kai nuo 1992 m. iki 1994 m. minėta valstybė šioms paslaugoms taikė standartinį mokesčio tarifą. Pagal minėtos direktyvos 28 straipsnio 2 dalies e punktą galimas taikyti lengvatinis tarifas neturi būti mažesnis kaip 12 %. Be to, valstybė narė, kuri kitą paslaugą nei nurodytos Šeštosios direktyvos H priede atžvilgiu laikosi suderintą šios direktyvos nuostatą, negali nesilaikyti įsipareigojimų remdamasi šios direktyvos 28 straipsnio 2 dalies e punktu, nes šios nuostatos tikslas yra visiškai kitoks, bent – laipsniškas nacionalinės teisės nuostatų suderinimas su Šeštosios direktyvos nuostatomis, todėl šioms paslaugoms ji negali iš naujo nustatyti lengvatinio tarifo.

(žr. 49, 55–56, 59 punktus ir rezoliucinės dalį)

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. birželio 12 d. (*)

„Valstybės įsipareigojimų nevykdymas – Priimtinumas – Res judicata – Šeštoji PVM direktyva – 4 straipsnio 5 dalies pirmoji pastraipa, 12 straipsnio 3 dalies a punktas ir 28 straipsnio 2 dalies e punktas“

Byloje C-462/05

dėl 2005 m. gruodžio 22 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų nevykdymo

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama R. Lyal ir M. Afonso, nurodžiusi adresą dokumentams pateikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Portugalijos Respubliką, atstovaujamą L. Fernandes, Â. Seiça Neves ir R. Lares,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai R. Silva de Lapuerta (pranešėja), E. Juhász, J. Malenovský ir T. von Danwitz,

generalinis advokatas P. Mengozzi,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinį proceso dalį ir įvykus 2008 m. kovo 13 d. posėdžiui,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimas

1 Savo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija Teisingumo Teismo prašo pripažinti, kad palikdama galioti teisės aktus, pagal kuriuos kelių rinkliavoms už naudojimąsi tiltais per Težų Lisabonoje yra taikomas lengvatinis 5 % pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) tarifas, Portugalijos Respublika nevykdo įsipareigojimų pagal 1977 m. gegužės 17 d. Šeštosios Tarybos direktyvos 77/388/EEB dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo — Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema: vienodas vertinimo pagrindas (OL L 145, p. 1), iš dalies pakeistos 2001 m. sausio 19 d. Tarybos direktyva 2001/4/EB (OL L 22, p. 17, toliau – Šeštoji direktyva), 12 ir 28 straipsnius.

Teisinis pagrindas

Šeštoji direktyva

2 Šeštosios direktyvos devyniolikta konstatuojamoji dalis numato:

„kadangi būtina numatyti pereinamąjį laikotarpį, per kurį būtų galima laipsniškai suderinti nurodytų sričių nacionalinius įstatymus.“

3 Pagal Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 punktą PVM apmokestinamas „prekių tiekimas ar paslaugų teikimas, kai šalies teritorijoje už atlygą prekes tiekia ar paslaugas teikia apmokestinamasis asmuo, veikdamas kaip toks“.

4 Pagal Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 1 ir 5 dalis:

„1. „Apmokestinamasis asmuo“ – tai bet kuris asmuo, savarankiškai vykdomas bet kurioje vietoje bet kuri ekonominė veikla, nurodyta 2 dalyje, nesvarbu, koks tos veiklos tikslas ar rezultatas.

<...>

5. Valstybinės, regioninės ir vietinės valdžios institucijos ir viešosios teisės reguliuojamos kitos įstaigos neturi būti laikomos apmokestinamaisiais asmenimis veiklos, kurią jos vykdo, ar sandorių, kuriuos jos sudaro kaip valdžios institucijos, atžvilgiu, net jei jos renka mokesčius, rinkliavas, įmokas ar kitus su šia veikla ar sandoriais susijusius mokesčius.

Tačiau kai jos vykdo tokią veiklą ar sandorius, jos turi būti laikomos apmokestinamuoju asmeniu tokios veiklos ar sandorių atžvilgiu, jei jų traktavimas kaip neapmokestinamojo asmens labai iškreiptų konkurenciją.

Bet kuriuo atveju šias įstaigas reikia laikyti apmokestinamaisiais asmenimis D priede išvardytos veiklos atžvilgiu, jei toji veikla nėra tokio menko masto, dėl kurio ji būtų visiškai nereikšminga.

<...>“ (Pataisytas vertimas)

5 Dėl PVM tarifų Šeštosios direktyvos 12 straipsnio 3 dalies a punkto pirmoji–trečioji pastraipos numato:

„Standartinį pridėtinės vertės mokesčio tarifą kiekviena valstybė narė nustato kaip tam tikrą apmokestinamosios vertės procentą; jis turi būti toks pats ir tiekiamoms prekėms, ir teikiamoms paslaugoms. Šis procentas nuo 2001 m. sausio 1 d. iki 2005 m. gruodžio 31 d. negali būti mažesnis kaip 15 %.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir po konsultacijų su Europos Parlamentu bei su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, vieningai balsuodama nusprendžia dėl standartinio tarifo, kuris bus taikomas po 2005 m. gruodžio 31 d., dydžio.

Valstybės narės taip pat gali taikyti vieną ar du lengvatinius tarifus. Šie tarifai išreiškiami apmokestinamosios vertės procentu, kuris negali būti mažesnis kaip 5 %, ir taikomi tik H priede nurodytoms tiekiamų prekių ir teikiamų paslaugų kategorijoms.“ (Pataisytas vertimas)

6 Paslaugos, kai sumokant rinkliavą leidžiama naudotis keliais, nėra numatytos nei Šeštosios direktyvos D priedo sąraše, nei šios direktyvos H priedo sąraše.

7 Šeštosios direktyvos 28 straipsnio 2 dalis yra tokia:

„Nepaisant 12 straipsnio 3 dalies, 28 l straipsnyje nurodytu pereinamuoju laikotarpiu taikomos šios

nuostatos.

<...>

d) valstybės narės, kurios 1991 m. sausio 1 d. maitinimo paslaugoms, vaikiškiems drabužiams, vaikiškai avalynei ir būstui taikė lengvatinį tarifą, šioms prekėms ir paslaugoms gali jį taikyti toliau.

e) valstybės narės, kurios 1991 m. sausio 1 d. prekėms ir paslaugoms, kitoms nei H priede nurodytos prekės ir paslaugos, taikė lengvatinį tarifą, minėtoms prekėms ir paslaugoms gali taikyti lengvatinį tarifą arba vieną iš dviejų sumažintą lengvatinį tarifą, numatytą 12 straipsnio 3 dalyje, su sąlyga, kad tarifas yra ne mažesnis kaip 12 %.“ (Pataisytas vertimas)

Nacionalinė teisė

8 Portugalijos pridėtinės vertės mokesčio kodekso (toliau – CIVA) 18 straipsnio 1 dalies a punktas numato, kad CIVA I priedo sąraše nurodytas importas, prekių tiekimas ir paslaugų teikimas yra apmokestinami lengvatiniu 5 % PVM tarifu. Šio sąrašo 2.19 punktas numato „kelių rinkliavas už naudojimąsi tiltais per Težė Lisabonoje“.

9 Portugalijos teisės aktai, susiję su šios rėšies rinkliavoms taikomu PVM tarifu, keitėsi taip:

– 1991 m. sausio 1 d. galiojo lengvatinis 8 % tarifas, kuris buvo taikomas ir greitkelių rinkliavoms,

– pagal 1992 m. kovo 9 d. įstatymą Nr. 2/92 nuo 1992 m. kovo 24 d. iki 1994 m. gruodžio 31 d. buvo taikomas standartinis PVM tarifas,

– pagal 1994 m. gruodžio 27 d. įstatymą Nr. 39/B/94 nuo 1995 m. sausio 1 d. kelių rinkliavoms už naudojimąsi tiltais per Težė yra taikomas lengvatinis 5 % PVM tarifas; kitoms rinkliavoms taikomas standartinis tarifas.

Faktinės bylos aplinkybės ir ikiteisminis procedūra

Nagrinėjamos bylos aplinkybės

10 5 % PVM tarifas, kuris Portugalijos Respublikoje taikomas kelių rinkliavoms už naudojimąsi tiltais per Težė, buvo nagrinėjamas 1996 m. balandžio mėnesį Komisijos pradėtoje pirmojoje procedūroje dėl valstybės subsidijavimų nevykdymo. Ši procedūra baigėsi 2001 m. kovo 8 d. priėmus sprendimą *Komisija prieš Portugaliją* (C-276/98, Rink. p. I-1699).

11 Byloje, kurioje priimtas minėtas sprendimas, buvo nagrinėjamos ne tik su naudojimusi tiltais už rinkliavą per Težė susijusios paslaugos, bet ir sandoriai dėl tam tikrų prekių. Komisija teigė, kad taikydama šioms paslaugoms ir sandoriams 5 % PVM tarifą, Portugalijos Respublika nevykdė subsidijavimo pagal Šeštosios direktyvos 12 straipsnį ir 28 straipsnio 2 dalį.

12 Minėtame sprendime *Komisija prieš Portugaliją* Teisingumo Teismas patenkino Komisijos ieškinio dalį dėl prekių, tačiau atmetė šio ieškinio dalį dėl rinkliavų. Minėto sprendimo motyvai yra šie:

„22 Komisija kaltina Portugalijos Respubliką, kad ši, taikydama rinkliavoms už naudojimąsi tiltais per Težė Lisabonoje vietoj Portugalijoje taikomo standartinio 17 % PVM tarifo lengvatinį 5 % tarifą, pažeidė Šeštosios direktyvos 12 straipsnio 3 dalį ir 28 straipsnio 2 dalį.

23 Tačiau reikia konstatuoti, kad Komisija Teisingumo Teismui nepateikė rodymų, kurie jam leistų nustatyti tariamą valstybės sipareigojimą nevykdymu. Iš tikrųjų reikia pastebėti, jog nėra nustatyta, kad aptariamą paslaugų teikimas yra apmokestinamas PVM.

24 Šiuo požiūriu reikia priminti, kad pagal Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 punktą PVM apmokestinamas tik paslaugų teikimas, kai jas teikia apmokestinamasis asmuo, veikdamas kaip toks.

25 Pagal šios direktyvos 4 straipsnio 5 dalį viešosios teisės reguliuojamos staigos nelaikomos apmokestinamaisiais asmenimis veiklos, kuri jos vykdo, ar sandorį, kuriuos jos sudaro kaip valdžios institucijos, atžvilgiu, net jei jos tai daro už atlygą. Kaip daugelį kartų nurodė Teisingumo Teismas, iš šio teksto, išnagrinėto atsižvelgiant į minėtos direktyvos tikslus, matyti, jog tam, kad būtų taikoma neapmokestinimo taisyklė, turi būti vykdytos dvi kumuliacinės sąlygos, t. y. veiklų turi vykdyti viešoji staiga, kuri ta veiklą vykdo kaip valdžios institucija (žr., be kita ko, 2000 m. rugsėjo 12 d. sprendimą *Komisija prieš Graikiją*, C-260/98, Rink. p. I-6537, 34 punktą; *Komisija prieš Prancūziją*, C-276/97, Rink. p. I-6251, 39 punktą; *Komisija prieš Airiją*, C-358/97, Rink. p. I-6301, 37 punktą; *Komisija prieš Didžiąją Britaniją*, C-359/97, Rink. p. I-6355, 49 punktą ir *Komisija prieš Nyderlandus*, C-408/97, Rink. p. I-6417, 34 punktą <...>).

26 Tačiau Komisija negiginėja fakto, kad, kaip per teismo posėdį pabrėžė Portugalijos vyriausybė, naudojimosi už rinkliavą tiltu per Težę Lisabonoje paslaugų teikia viešosios teisės reguliuojama staiga, veikianti kaip valdžios institucija.

27 Taigi reikia konstatuoti, kad šiuo atveju yra vykdytos Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmojoje pastraipoje numatytos sąlygos, todėl viešosios teisės reguliuojamos staigos teikiamos paslaugos nėra apmokestinamos. Šiuo požiūriu Komisija klaidingai tvirtina, kad ši nuostata suteikia tik galimybę nukrypti nuo Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 punkte tvirtinto bendro principo. Iš tikrųjų, kaip tai aiškiai matyti iš Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies formuluotės, valstybės narės neturi teisės apmokestinamaisiais asmenimis laikyti viešosios teisės reguliuojamą staigą, kai jos kaip valdžios institucijos vykdo veiklą, nenurodytą, kaip yra šiuo atveju, Šeštosios direktyvos D priede ir neatitinka 4 straipsnio 5 dalies antrojoje pastraipoje numatytą sąlygą. Todėl jos negali pagal Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 punktą apmokestinti šios staigos sudaromą sandorį (šiuo klausimu žr. 1989 m. spalio 17 d. Sprendimo *Comune di Carpaneto Piacentino ir kt.*, 231/87 ir 129/88, Rink. p. 3233, 33 punktą).

28 Žinoma, jeigu aptariamos veiklos neapmokestinus PVM būtų labai iškraipoma konkurencija Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies antrosios pastraipos prasme, pagal šią nuostatą naudojimasis tiltu sumokėjus rinkliavą būtų apmokestinamas. Tačiau reikia konstatuoti, kad vykstant ikiteisminei procedūrai Komisija nenurodė, kad esama tokio iškraipymo.

29 Priešingai tam, ką teigia Komisija, nustatydama ar palikdama galioti lengvatinį PVM tarifą rinkliavoms už naudojimąsi tiltu per Težę Portugalijos Respublika nepažeidė Šeštosios direktyvos 12 straipsnio 3 dalies ir 28 straipsnio 2 dalies. Nagrinėjant šį ieškinį nereikia atsakyti į klausimą, ar ši valstybė narė pažeidė kitas šios direktyvos nuostatas. Iš tikrųjų vykstant ikiteisminei procedūrai Komisija nepateikė jokio kaltinimo dėl kitų Šeštosios direktyvos nuostatų, išskyrus dėl 12 straipsnio 3 dalies ir 28 straipsnio 2 dalies, pažeidimo, todėl toks pažeidimas nėra ginčoma dalykas.

30 Taigi reikia atmesti Komisijos ieškinį tiek, kiek jis susijęs su rinkliavomis už naudojimąsi tiltais per Težę Lisabonoje.

Su šia byla dėl ?sipareigojimų nevykdymo susijusi ikiteismin? proced?ra

13 Po min?to sprendimo *Komisija prieš Portugalij?* paskelbimo Komisija nusprend? prad?ti nauj? proced?r? dėl ?sipareigojimų nevykdymo. 2003 m. gruodžio 19 d. oficialiame pranešime Portugalijos Respublikai buvo pateikti du kaltinimai:

- pagrindinis kaltinimas: nurodyti ?sipareigojimais nevykdyti dėl CIVA tariamo nesuderinamumo su Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalimi; jeigu aptariamas paslaugas teik? PVM neapmokestinamas asmuo, jos netur?jo b?ti apmokestinamos šiuo mokes?iu,
- bet jeigu Portugalijos valdžios institucijos manyt?, kad aptariamos paslaugos yra apmokestinamos, ?sipareigojimais b?t? nevykdyti dėl CIVA tariamo nesuderinamumo su šios direktyvos 12 ir 28 straipsniais, nes šiuo atveju reik?t? taikyti ne lengvatin?, o standartin? PVM tarif?.

14 Atsižvelgdama ? Portugalijos valdžios institucij? atsakym? ? š? oficial? ?sp?jim?, 2004 m. liepos 19 d. Komisija išsiunt? Portugalijos Respublikai pagr?st? nuomon?, kurioje pakartojo savo pagrindinius bei alternatyvius argumentus ir paragino per du mėnesius nuo šios nuomon?s gavimo imtis b?tin? priemoni?, kad ?vykdyt? joje nurodytus ?sipareigojimus. Kadangi per nustatyt? termin? ši valstyb? nar? nesi?m? priemoni?, kad b?t? pakeisti jos teis?s aktai, Komisija nusprend? pareikšti š? ieškin? dėl ?sipareigojimų nevykdymo.

15 Savo ieškin? Komisija grindžia tik antruoju iš dviej? šio sprendimo 13 punkte nurodyt? kaltinim?, t. y. tuo, kad keli? rinkliavoms už naudojimąsi tiltais per Tež? Lisabonoje yra taikomas ne standartinis, o 5 % PVM tarifas.

Dėl ieškinių

16 Atskiru dokumentu Portugalijos Respublika, remdamasi Teisingumo Teismo proced?ros reglamento 91 straipsnio 1 dalimi, pateik? prieštaravim? dėl priimtino. 2007 m. sausio 16 d. Sprendimu Teisingumo Teismas nusprend? nagrin?ti š? prieštaravim? nagrin?jant byl? iš esm?s ir priimti dėl jo sprendim? kartu su bylos sprendimu.

Dėl prieštaravimo, susijusio su priimtinumu

Šali? argumentai

17 Portugalijos Respublika pateikia prieštaravim? dėl priimtino remdamasi *res judicata* principu. Ji mano, kad min?tame sprendime *Komisija prieš Portugalij?* Teisingumo Teismas tur?jo atsakyti ? tok? pat? klausim?, koks yra pateiktas šiame ieškinyje. Nepasikeit? nei faktin?s aplinkyb?s, nei taikoma vidaus ar Bendrijos teis?, todėl min?to sprendimo 29 straipsnyje Teisingumo Teismo pateikta išvada, kad n?ra pažeista Šeštosios direktyvos 12 straipsnio 3 dalis ir 28 straipsnio 2 dalis, turi *res judicata* gali?, todėl ieškinys yra nepriimtinas.

18 Ši valstyb? nar? pažymi, jog nors oficialiame ?sp?jime ir pagr?stoje nuomon?je nurodomi kiti iš Portugalijos teis?s akt? kylantys Šeštosios direktyvos pažeidimai, vis? pirma jos 4 straipsnio 5 dalies pažeidimas, vis dėlto gin?o dalykas apsiriboja šios direktyvos 12 ir 28 straipsniais, kuriais jau buvo remtasi byloje, kur priimtas min?tas sprendimas *Komisija prieš Portugalij?*.

19 Komisija gin?ija Portugalijos Respublikos pateikt? prieštaravim? dėl ieškinių priimtino.

20 Viena vertus, ji mano, kad *res judicata* principas susij?s tik su faktin?mis ir teisin?mis aplinkyb?mis, kurios jau realiai arba b?tinai išnagrin?tos min?tame sprendime *Komisija prieš Portugalij?*

, o iš jo 23-28 punktų negalima daryti išvados, jog buvo nustatyta, kad Portugalijos teisės aktai nepažeidžia Šeštosios direktyvos 12 ir 28 straipsnių. Šiame sprendime Teisingumo Teismas konstatavo tik tai, kad Komisija neįrodė, jog aptariamas paslaugas teikė privatus asmuo.

21 Kita vertus, Komisija mano, kad akivaizdžiai pasikeitė 2001 m. nustatytomis laikytos faktinės aplinkybės, todėl naujos bylos, kurios šalys yra tos pačios ir kurios dalykas yra toks pats kaip ir ieškinio, dėl kurio priimtas sprendimas *Komisija prieš Portugaliją*, atžvilgiu minėtas sprendimas *Komisija prieš Portugaliją* negali įgyti *res judicata* galios.

22 Šiuo požiūriu Komisija nurodo dviprasmišką, akivaizdžiai prieštarų ir laipsniškai besikeičiančią Portugalijos valdžios institucijų pozicijų dėl subjekto, kuriam pavesta eksploatuoti tiltus už rinkliavą per Težų Lisabonoje, teisinio statuso. Per bylos, kurioje priimtas minėtas sprendimas *Komisija prieš Portugaliją*, teismo posėdžio šios institucijos teigė, kad eksploatuojantis asmuo yra viešasis subjektas, tačiau šios bylos ikiteisminėje procedūroje nurodė, kad eksploatuojantis asmuo yra privatus teisės reguliuojama komercinė bendrovė, bei pridūrė, kad šiame sprendime Teisingumo Teismas atliko vertinimą remdamasis Portugalijos Respublikos atstovų neaiškiais rašytiniais ir žodiniais paaiškinimais.

Teisingumo Teismo vertinimas

23 Kaip matyti iš nusistovėjusios teismo praktikos, *res judicata* principas yra susijęs tik su faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis, kurios jau realiai arba būtinai išnagrinėtos aptariamame teismo sprendime (1991 m. vasario 19 d. Sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-281/89, Rink. p. I-347, 14 punktas; 1996 m. lapkričio 28 d. Nutarties *Lenz prieš Komisiją*, C-277/95 P, Rink. p. I-6109, 50 punktas ir 2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375, 44 punktas).

24 Nors šiuo atveju, kaip ir byloje, kurioje priimtas minėtas sprendimas *Komisija prieš Portugaliją*, nurodytas įsipareigojimų nevykdymas siejamas su Šeštosios direktyvos 12 ir 28 straipsnių pažeidimu, vis dėlto reikia pažymėti, kad nei minėtos bylos ikiteisminėje procedūroje, nei rašytinėje proceso dalyje Portugalijos Respublika neužsiminė apie tai, kad aptariamas paslaugas teikiantis asmuo yra koncesioninkas. Dėl eksploatuojančio asmens teisinio statuso buvo užsiminta tik per teismo posėdį, kurio metu šios valstybės narės atstovas tik nurodė, kad eksploatuojantis asmuo yra viešosios teisės reguliuojama įstaiga, veikianti kaip valdžios institucija (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 26 punktą).

25 Tačiau šios bylos ikiteisminėje procedūroje Portugalijos Respublika pirmą kartą nurodė, kad tiltus per Težų Lisabonoje eksploatuoja *Lusoponte – Concessionária para a travessia do Tejo SA* (toliau – *Lusoponte*), t. y. įmonė konsorciumas, kuriam po tarptautinio viešojo pirkimo procedūros iki 2030 m. kovo 24 d. buvo suteikta koncesija, apimanti dabartinio Vasco de Gama tilto projekto koncepciją, statybą, finansavimą, eksploataciją ir priežiūrą bei ankstesnio, t. y. Balandžio 25 d. tilto, eksploataciją ir priežiūrą.

26 Iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, jog nors byloje dėl įsipareigojimų nevykdymo pagal EB 226 straipsnį Komisija turi parodyti, kad jos nurodytas įsipareigojimas nevykdytas, vis dėlto pagal EB 10 straipsnį valstybės narės turi padėti Komisijai įgyvendinti tų uždavinių, kurų būtent pagal EB 211 straipsnį sudaro EB sutarties nuostatų bei ją vadovaujantis institucijų priimtų nuostatų taikymo užtikrinimas. Tikrindama direktyvai veiksmingai įgyvendinti skirtą nacionalinių nuostatų tinkamą taikymą praktikoje Komisija yra visiškai priklausoma nuo atitinkamos valstybės narės pateiktų įrodymų, todėl ši valstybė negalėtų remtis su nacionaline teise ir praktika susijusios konkrečios informacijos, kuri pateiktų Komisijai, stoka, o dėl to ir ieškinio nepriimtumu (žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus* 15 ir 17 punktus bei nurodytą

teismo praktik?; taip pat 2007 m. spalio 25 d. Sprendimo *Komisija prieš Airij?*, C?248/05, Rink. p. I?0000, 67 ir 68 punktus bei nurodyt? teismo praktik?).

27 Reikia konstatuoti, kad nauja Portugalijos Respublikos informacija d?l aptariamas paslaugas teikian?io asmens teisinio statuso i? esm?s kei?ia faktines aplinkybes, kuri? at?vilgiu min?tame sprendime *Komisija prieš Portugalij?* Teisingumo Teismas nusprend?, kad, kiek tai susij? su keli? rinkliavomis u? naudojim?si tiltais per Te?? Lisabonoje, yra taikoma Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalis, ir atitinkamai turi b?ti atmestas kaltinimas, grindžiamas jos 12 ir 28 straipsni? pažeidimu. Šiomis aplinkyb?mis Portugalijos Respublika negal?t? pagr?stai remtis *res judicata* principu, nes nagrin?jamos bylos ir bylos, kurioje buvo priimtas min?tas sprendimas *Komisija prieš Portugalij?*, dalykas skiriasi, o tai matyti b?tent i? nagrin?jamoje byloje šios valstyb?s nar?s Komisijai pateiktos informacijos.

28 Taigi Portugalijos Respublikos pateikt? prieštaravim? d?l Komisijos ieškinio priimtino reikia atmesti kaip nepagr?st?.

D?l esm?s

29 Pirmiausia pažym?tina, jog tariamas ?sipareigojim? ne?vykdyimas, kuris grindžiamas Šeštosios direktyvos 12 ir 28 straipsniais nustatyt? tarif? klaidingu taikymu, lemia, kad šiuo atveju netaikoma Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalis arba prireikus ši nuostata taikoma kartu su šios dalies antr?ja pastraipa.

30 I? tikr?j?, jeigu b?t? taikoma Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmoji pastraipa, prek? tiekimas ar paslaug? teikimas u? atlyg? šalies teritorijoje neb?t? apmokestinamas, kai prekes tiek? ar paslaugas teikt? PVM neapmokestinamas asmuo. Tik tuo atveju, kai d?l min?toje pirmojoje pastraipoje numatyto neapmokestinimo b?t? labai i?skraipyta konkurencija, aptariamos paslaugos pagal tos pa?ios 5 dalies antr?j? pastraip? b?t? apmokestinamos PVM.

D?l Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmosios ir antrosios pastraip? taikymo

– Šali? argumentai d?l min?tos pirmosios pastraipos

31 Komisija tvirtina, kad šioje byloje Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmoji pastraipa n?ra taikoma. Per ikiteismin? proced?r? jai pateiktuose atsakymuose Portugalijos valdžios institucijos patvirtino, kad *Lusoponte*, kuriam pavesta eksploatuoti tiltus per Te?? Lisabonoje bei u? naudojim?si šiais statiniais rinkti rinkliavas (u? Balandžio 25 d. tilt? – nuo 1996 m. sausio 1 d., o u? Vasco de Gama tilt? – nuo 1998 m. kovo 29 d.), yra privatin?s teis?s subjektas, kuriam suteikta koncesija, susijusi su viešojo naudojimo statiniu. Tod?l pirmoji i? dviej? pagal Teisingumo Teismo praktik? reikalaujam? kumuliacini? s?lyg?, kad b?t? taikoma min?ta nuostata, b?tent, kad eksploatuojantis asmuo b?t? viešosios teis?s reguliuojama ?staiga, n?ra ?vykdyta.

32 Portugalijos Respublika sutinka, kad tiltus u? rinkliav? eksploatuojantis asmuo yra konsorciumas, kur? sudaro kelios Portugalijos ?mon?s bei po vien? Anglijos ir Pranc?zijos ?mon?. Ta?iau d?l jam suteiktos koncesijos objekto ir tikslo bei viešosios valdžios gali? ir jam taikomos administracin?s teis?s, šis konsorciumas yra viešosios teis?s reguliuojama ?staiga.

33 Portugalijos Respublika mano, kad i? Teisingumo Teismo praktikos, susijusios su Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirm?ja pastraipa, n?ra aišku, ar šioje nuostatoje numatytas subjekt? neapmokestinimas PVM taikomas tik „viešosioms ?staigoms“, t. y. strukt?riškai ? vieš?j? administracij? integruotiems subjektams, ar, atvirkšt?iai, ši nuostata apima ir „viešosios teis?s reguliuojamas ?staigas“. Ši valstyb? nar? daro i?vad?, kad tiek d?l šios nuostatos formuluot?s, tiek d?l PVM neutralumo principo neapmokestinimo schema turi b?ti taikoma ir „viešosios teis?s

reguliuojam? „staiga“, šiuo atveju *Lusoponte*, atžvilgiu.

– Teisingumo Teismo vertinimas

34 Pirmiausia pažymėtina, jog Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad leidimas naudotis keliu sumokėjus rinkliavą yra paslaugos teikimas už atlygą. Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 punkto prasme (minuto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 36 punktas; minuto 2000 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Airiją* 34 punktas; minuto sprendimo *Komisija prieš Didžiąją Britaniją* 46 punktas; *Komisija prieš Nyderlandus* 30 punktas; *Komisija prieš Graikiją* 31 punktas ir 2001 m. sausio 18 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-83/99, Rink. p. I-445, 11 punktas).

35 Taip pat, kaip daugelį kartų pabrėžė Teisingumo Teismas, iš Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmosios pastraipos, nagrinėjamos atsižvelgiant į šios direktyvos tikslus, matyti, jog tam, kad būtų taikoma neapmokestinimo taisyklė, turi būti vykdytos dvi kumuliacinės sąlygos, t. y. veikla turi vykdyti viešosios teisės reguliuojama staiga, kuri ta veikla vykdo kaip valdžios institucija (1987 m. kovo 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, 235/85, Rink. p. 1471, 21 punktas; minuto sprendimo *Comune di Carpaneto Piacentino ir kt.* 12 punktas ir 1991 m. liepos 25 d. Sprendimo *Ayuntamiento de Sevilla*, C-202/90, Rink. p. I-4247, 18 punktas; taip pat žr. minuto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 39 punktą; minuto 2000 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Airiją* 37 punktą; minuto sprendimo *Komisija prieš Didžiąją Britaniją* 49 punktą; minuto 2000 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus* 34 punktą; minuto sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 34 punktą; *Komisija prieš Ispaniją* 11 punktą ir 2007 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Götz*, C-408/06, Rink. p. I-0000, 41 punktą).

36 Šioje byloje Portugalijos Respublika pateikia išsamią argumentą, kad patvirtinti, jog *Lusoponte* yra viešosios teisės reguliuojama staiga, tačiau šie argumentai nėra paremti šio subjekto korporacinės ar institucinės struktūros analize. Tik dėl veiklos objekto ar tikslo ji galima būtų laikyti viešosios teisės reguliuojama staiga. Šiuo požiūriu tiesioginė ar netiesioginė šio subjekto priklausomybė nuo viešosios administracijos ar integravimas į jos struktūrą neturėtų jokios reikšmės.

37 Portugalijos Respublikos tvirtinimui negali būti pritarta.

38 Dėl Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmojoje pastraipoje nurodytos pirmosios sąlygos, pagal kurią operatorius turi būti viešosios teisės reguliuojama staiga, Teisingumo Teismas nusprendė, kad privataus asmens veikla nėra atleidžiama nuo PVM vien dėl to, kad ji sudaro viešosios valdžios funkcijų vykdymą (minuto 1987 m. kovo 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus* 21 punktas ir minuto sprendimo *Ayuntamiento de Sevilla* 19 punktas).

39 Iš tikrųjų kai veikla, kuri sudaro viešosios valdžios funkcijų vykdymą, pavedama atlikti nepriklausomam trečiajam asmeniui arba kai ji vykdo viešosios administracijos organizacinę struktūrą neintegruoti subjektai ir ji atliekama kaip nepriklausoma ekonominė veikla, Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmojoje pastraipoje numatyta išimtis nėra taikoma (šiuo klausimu žr. minuto 1987 m. kovo 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus* 22 punktą ir minuto sprendimo *Ayuntamiento de Sevilla* 20 punktą).

40 Šiuo atveju neginėtina, kad *Lusoponte* yra trečiasis asmuo, kuris nėra integruotas į viešosios administracijos struktūrą ir yra nuo jos visiškai nepriklausomas. Tiksliau, kaip nurodyta šio sprendimo 25 punkte, tai yra moni konsorciumas, steigtas kaip akcinė bendrovė, kuri valdo Portugalijos monės bei viena Anglijos ir viena Prancūzijos monės; po viešojo pirkimo procedūros šiam konsorciui Portugalijos valdžios institucijos suteikė koncesiją.

41 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad *Lusoponte* negali būti laikomas „viešosios teisės

reguliuojama „staiga“ Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmosios pastraipos prasme. Taigi ši nuostata nagrinėjamoje byloje netaikoma.

42 Netaikant šioje byloje Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmosios pastraipos, nėra taikoma ir minėtos 5 dalies antroji pastraipa, nes ši nuostata taikoma tik pirmojoje pastraipoje nurodytų subjektų atžvilgiu.

Dėl Šeštosios direktyvos 12 straipsnio 3 dalies a punkto ir 28 straipsnio 2 dalies e punkto pažeidimo

– Šalių argumentai

43 Komsija mano, kad Portugalijos teisės aktai pažeidžia Šeštosios direktyvos 12 straipsnio 3 dalies a punktą, nes aptariamų paslaugų nėra tarp tų, kurios išvardytos šios direktyvos H priede, todėl PVM lengvatinis tarifas netaikytinas.

44 Kalbant apie šios direktyvos 28 straipsnio 2 dalies e punktą, pažymėtina, jog Komisija mano, kad ši nuostata taip pat neleidžia taikyti CIVA numatyto lengvatinio tarifo. Nors 1991 m. sausio 1 d. ir buvo taikomas lengvatinis tarifas, nuo 1992 m. kovo 24 d. iki 1994 m. gruodžio 31 d. aptariamoms paslaugoms apmokestintos standartiniu tarifu, todėl negalima vėl nustatyti lengvatinio tarifo. Šis požymis yra paremtas siekiu suvienodinti PVM tarifų dydžius, kaip numato 1992 m. spalio 19 d. Tarybos direktyvos 92/77/EEB, papildančios bendrą pridėtinės vertės mokesčio sistemą ir iš dalies keičiančios Direktyvą 77/388/EEB (OL L 316, p. 1), antra konstatuojamoji dalis, bei šios nuostatos leidžiančiu nukrypti ir laikinuoju pobūdžiu, dėl kurio jį reikia aiškinti siaurai.

45 Komisija pažymi, kad bet kuriuo atveju, net jeigu Teisingumo Teismas negalėtų pritarti šiam siauram aiškinimui, reikėtų konstatuoti, kad Portugalijos teisės aktai, kurie kelių rinkliavoms už naudojimąsi tiltais per Težę Lisabonoje numato mažesnę nei 12 % tarifą, pažeidžia Šeštosios direktyvos 28 straipsnio 2 dalies e punktą.

46 Portugalijos Respublika tvirtina, kad šiuo atveju taikomas tarifas yra paremtas šios direktyvos 28 straipsnio 2 dalies e punktu, nes priešingai tam, ką numato šios dalies d punktas, vienintelė sąlyga, kuri aiškiai nustatyta pirmojoje iš šių dviejų nuostatų, yra ta, kad lengvatinis tarifas aptariamoms paslaugoms būtų buvęs taikomas 1991 m. sausio 1 dieną.

47 Portugalijos Respublika nurodo, jog savo sprendime Teisingumo Teismas tik galėtų konstatuoti, kad 5 % tarifas negali būti taikomas, bei nustatyti tarifą, kurį reikėtų taikyti vietoj numatyto CIVA. Šios valstybės narės manymu, jeigu Teisingumo Teismas konstatuotų, kad yra pažeisti Šeštosios direktyvos 12 ir 28 straipsniai, bet kuriuo atveju vietoj standartinio 21 % tarifo būtų galima taikyti tarpinį 12 % tarifą.

– Teisingumo Teismo vertinimas

48 Šioje byloje yra dvi teisinės kliūtys taikyti Šeštosios direktyvos 28 straipsnio 2 dalies e punkto pereinamojo laikotarpio schemą.

49 Pirma, kaip matyti iš šios nuostatos formuluotės, tarifas, kurį galima taikyti, neturi būti mažesnis kaip 12 %. Šioje byloje žinoma, kad 1991 m. sausio 1 d. kelių rinkliavoms už naudojimąsi tiltais per Težę Lisabonoje Portugalijos Respublika taikė lengvatinį tarifą, o nuo minėtos datos iki šios dienos šis tarifas visada buvo mažesnis kaip 12 %.

50 Antra, kaip nurod? Komisija, nuo 1992 m. kovo 24 d. iki 1994 m. gruodžio 31 d. aptariamoms paslaugoms buvo taikomas standartinis PVM tarifas, tod?l Portugalijos Respublika netur?jo teis?s v?l nustatyti lengvatinio tarifo.

51 I? ties? primintina, kad Bendrijos PVM sistema apskritai yra laipsni?sko nacionalin?s teis?s akt? suderinimo, atlikto remiantis EB 93 ir 94 straipsniais, rezultatas. Teisingumo Teismas nuosekliai laik?si nuomon?s, kad ?is suderinimas, ?tvirtintas v?lesn?se direktyvose ir ypa? ?e?tojoje direktyvoje, vis dar yra negalutinis (1989 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *ORO Amsterdam Beheer ir Concerto*, C?165/88, Rink. p. I?4081, 21 punkt? ir 2006 m. gruodžio 7 d. Sprendimo *Eurodental*, C?240/05, Rink. p. I?11479, 50 punkt?).

52 Taigi ?is numatytas suderinimas dar n?ra pasiektas, nes ?e?tosios direktyvos 28 straipsnis valstyb?ms nar?ms leidžia toliau taikyti ar numatyti tam tikras nuostatas, kurios nesant tokio leidimo b?t? su ?ia direktyva nesuderinamos (?iuo klausimu ?r. 2000 m. liepos 13 d. Sprendimo *Idéal tourisme*, C?36/99, Rink. p. I?6049, 38 punkt? ir min?to sprendimo *Eurodental* 51 punkt?).

53 Ta?iau, kaip matyti i? ?e?tosios direktyvos XVI antra?tin?s dalies pavadinimo ir devynioliktos konstatuojamosios dalies, min?tu 28 straipsniu siekiama per pereinam?j? laikotarp? leisti laipsni?škai suderinti nurodyt? sri?i? nacionalinius ?statymus.

54 Kalbant apie leidžian?i? nukrypti pereinamojo laikotarpio schem?, ?e?tosios direktyvos 28 straipsnis turi b?ti ai?kinamas siauriau (?iuo klausimu ?r. 2002 m. kovo 7 d. Sprendimo *Komisija prieš Suomij?*, C?169/00, Rink. p. I?2433, 34 punkt? ir min?to sprendimo *Eurodental* 54 punkt?) ir atsi?velgiant ? jo tiksl?.

55 Kadangi yra ?inoma, kad nuo 1992 m. kovo 24 d. iki 1994 m. gruodžio 31 d. aptariamoms paslaugoms buvo taikomas standartinis PVM tarifas, ?iuo atveju Portugalijos Respublika negali v?l nustatyti lengvatinio tarifo ?i? paslaug? at?vilgiu (?iuo klausimu ?r. 1991 m. spalio 17 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispanij?*, C?35/90, Rink. p. I?5073, 7 punkt?; 1992 m. spalio 27 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietij?*, C?74/91, Rink. p. I?5437, 15 punkt?; 1999 m. rugs?jo 16 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispanij?*, C?414/97, Rink. p. I?5585, 29 punkt? ir min?to sprendimo *Eurodental* 55 punkt?).

56 Kadangi aptariam? paslaug? at?vilgiu Portugalijos Respublika laik?si suderint? ?e?tosios direktyvos nuostat?, ji negali nesilaikyti ?sipareigojim? remdamasi ?ios direktyvos 28 straipsnio 2 dalies e punktu, nes ?ios nuostatos tikslas yra visi?škai kitoks, b?tent – laipsni?skas nacionalin?s teis?s nuostat? suderinimas su ?e?tosios direktyvos nuostatomis.

57 ?e?tosios direktyvos 28 straipsnio 2 dalies e punkto ir tos pa?ios 2 dalies d punkto formuluo?i? skirtumas, kuriuo remiasi Portugalijos Respublika, nepateisint? kitokios i?vados negu ta, kuri darytina remiantis ankstesniais dviem punktais, nes ?ios pereinamojo laikotarpio nuostatos turi bendr? – laipsni?sko derinimo tiksl?.

58 ?iuo atveju n?ra ?vykdytos ?e?tosios direktyvos 28 straipsnio 2 dalies e punkto taikymo s?lygos, tod?l keli? rinkliavoms u? naudojim?si tiltais per Te?? Lisabonoje tur?jo b?ti taikomas standartinis PVM tarifas.

59 Atsi?velgiant ? tai, kas buvo pasakyta, reikia pripa?inti, kad palikdama galioti lengvatin? 5 % PVM tarif? keli? rinkliavoms u? naudojim?si tiltais per Te?? Lisabonoje, Portugalijos Respublika ne?vykd? ?sipareigojim? pagal ?e?tosios direktyvos 12 ir 28 straipsnius.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

60 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Portugalijos Respublikos, o pastaroji pralaimėjo bylą, ji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. **Palikdama galioti lengvatinę 5 % pridėtinės vertės mokesčio tarifą kelių rinkliavoms už naudojimąsi tiltais per Težę Lisabonoje, Portugalijos Respublika nevykdo pareigojimų pagal 1977 m. gegužės 17 d. Šeštosios Tarybos direktyvos 77/388/EEB dėl valstybių narių apyvartos mokesčių statymų derinimo — Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema: vienodas vertinimo pagrindas, iš dalies pakeistos 2001 m. sausio 19 d. Tarybos direktyva 2001/4/EB, 12 ir 28 straipsnius.**

2. **Priteisti iš Portugalijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai

*Proceso kalba: portugalų.